

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาโครงสร้างหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์จากหนังสือหัวเรื่องภาษาไทยและจากหัวเรื่องที่บรรณารักษ์ในสาขานี้กำหนดขึ้นใช้ในห้องสมุดเปรียบเทียบกับโครงสร้างของหัวเรื่องจากหนังสือหัวเรื่องมาตรฐาน คือ L.C. Subject Headings และ Sears List of Subject Headings

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการให้หัวเรื่องภาษาไทยสำหรับวัสดุห้องสมุดสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการในสาขานี้

วิธีดำเนินการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มีดังนี้

กลุ่มประชากร ได้แก่ หัวเรื่องภาษาไทยสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่มีขอบเขตของเนื้อหาดังแสดงไว้ในภาคผนวก ก โดยสำรวจและรวบรวมจากแหล่งต่อไปนี้คือ

1. จากหนังสือหัวเรื่อง ได้แก่

1.1 ทงหยด ประทุมวงศ์. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.

1.2 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. คณะอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์

เลขหมู่และทำบัตรรายการ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2532.

1.3 ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย.

นิมิตต์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย,
2530.

รวมหัวเรื่องจากหนังสือหัวเรื่องทั้งสามเล่มมีจำนวน 441 หัวเรื่อง

2. จากบัตรเรื่องในห้องสมุดทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 แห่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 หัวเรื่องจากหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 272 หัวเรื่อง
 - 2.2 หัวเรื่องจากห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 404 หัวเรื่อง
 - 2.3 หัวเรื่องจากห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง จำนวน 76 หัวเรื่อง
 - 2.4 หัวเรื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 62 หัวเรื่อง
 - 2.5 หัวเรื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 428 หัวเรื่อง
 - 2.6 หัวเรื่องจากห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย จำนวน 127 หัวเรื่อง

รวมหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองมีจำนวน 1,369 หัวเรื่อง

รวมจำนวนหัวเรื่องทั้งหมด 1,810 หัวเรื่อง ผู้วิจัยได้คัดเลือกหัวเรื่องที่ซ้ำกันและหัวเรื่องที่เป็นคำวิสามานยนามออกไป ปรากฏว่าในจำนวนหัวเรื่องที่ใช้เป็นประชากรเป็นหัวเรื่องจากหนังสือหัวเรื่องภาษาไทยจำนวน 338 หัวเรื่อง เป็นหัวเรื่องที่บรรณารักษ์จากห้องสมุดทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์กำหนดขึ้นใช้เองจำนวน 1,182 หัวเรื่อง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองจากหัวเรื่องจำนวน 1,182 หัวเรื่อง จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ทดสอบเกณฑ์โครงสร้างของหัวเรื่องโดยการนำหัวเรื่องที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า "สถาปัตยกรรม" หรือกลุ่มคำที่ขึ้นต้นด้วยคำดังกล่าวจำนวน 185 หัวเรื่องจากหัวเรื่องที่ใช้เป็นประชากรมาเปรียบเทียบกับโครงสร้างของหัวเรื่องจากหนังสือหัวเรื่องมาตรฐาน คือ L.C. Subject Headings และ Sears List of Subject Headings ที่มีหัวเรื่องขึ้นต้นด้วย

คำว่า "Architecture" หรือกลุ่มคำที่ขึ้นต้นด้วยคำดังกล่าวจำนวน 405 หัวเรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือเกณฑ์โครงสร้างของหัวเรื่องจากหนังสือหัวเรื่องมาตรฐาน คือ L.C. Subject Headings และ Sears List of Subject Headings ดังที่ได้กล่าวไว้ แล้วในบทที่ 2 ซึ่งพอจะสรุปเกณฑ์โครงสร้างของหัวเรื่องได้ดังนี้

1. หัวเรื่องใหญ่ หัวเรื่องประเภทนี้ใช้ตามลำพังได้ทุกหัวเรื่อง หรืออาจใช้ประกอบกับหัวเรื่องย่อยได้ มีลักษณะทางภาษาดังนี้

1.1 คำนามที่เป็นคำเดี่ยว

1.2 คำนามสองคำขึ้นไปเชื่อมด้วยสันธาน "กับ", "และ" โดยที่ "กับ" ใช้เชื่อมหัวเรื่องที่มีเนื้อเรื่องตรงกันข้าม ส่วน "และ" ใช้เชื่อมเนื้อเรื่องของหนังสือที่มีความสัมพันธ์กัน

1.3 กลุ่มคำ ประกอบด้วยคำหลายคำ เรียบเรียงเป็นข้อความที่ได้ใจความ

1.4 กลุ่มคำอย่างในข้อ 3 เมื่อนำมาทำเป็นหัวเรื่องแล้วไม่ได้เรียงถ้อยคำตามนั้น หากย้ายที่คำซึ่งประสงค์จะเน้นหนักมาเรียงไว้เป็นคำแรกจึงย้ายคำซึ่งอยู่ข้างหน้ากลับไปไว้ข้างหลังคำที่บอกเนื้อเรื่องโดยตรง คำดังกล่าวนี้ส่วนมากมักเป็นคำที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า "การ" ที่ใช้นำหน้าคำกริยาให้เป็นคำนาม การกลับคำในที่นี้ใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่น เช่น

การก่อสร้างอาคาร เป็น อาคาร, การก่อสร้าง

การใช้ที่ดิน เป็น ที่ดิน, การใช้

1.5 หัวเรื่องที่มีคำอธิบายอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ เช่น

ที่ว่าง (สถาปัตยกรรม)

องค์ประกอบ (ศิลป์)

2. หัวเรื่องย่อย เป็นหัวเรื่องที่กำหนดขึ้นใช้เองตามหลังหัวเรื่องใหญ่เพื่อกำหนดขอบเขตหรือความหมายของหัวเรื่องใหญ่ให้เฉพาะเจาะจงลงไป โดยมีเครื่องหมายยัติภังค์คั่นกลาง หัวเรื่องย่อยแบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้

2.1 หัวเรื่องย่อยแสดงวิธีเขียน หรือรูปแบบอื่นๆ ของเนื้อเรื่อง

2.2 หัวเรื่องย่อยแสดงเขตภูมิศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ประเทศ รัฐ เมือง
ลักษณะภูมิประเทศต่างๆ ฯลฯ

2.3 หัวเรื่องย่อยแสดงยุคสมัยหรือลำดับเหตุการณ์

2.4 หัวเรื่องย่อยแสดงสาขาเฉพาะด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงความถี่ของข้อมูลทุกรายการ
2. นับจำนวนของข้อมูลที่ได้มาทุกรายการและคำนวณหาค่าร้อยละ
3. สรุปลักษณะของหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยภาษาไทยในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์
ที่บรรณารักษ์ในสาขานี้กำหนดขึ้นใช้ในห้องสมุด

วิธีดำเนินการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 มีดังนี้

กลุ่มประชากร คือบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการภาษาไทยของ
ห้องสมุดทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ รวม 6 แห่ง

ในกรณีที่ห้องสมุดมีบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการภาษาไทยมากกว่า
1 คนได้เลือกสัมภาษณ์บรรณารักษ์ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายตลอดจนบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์
เลขหมู่และทำบัตรรายการภาษาไทยด้วย บรรณารักษ์ที่เป็นกลุ่มประชากรมีดังนี้

1. บรรณารักษ์จากหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 3 คน
2. บรรณารักษ์จากห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำนวน 1 คน
3. บรรณารักษ์จากห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง จำนวน 2 คน
4. บรรณารักษ์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 3 คน
5. บรรณารักษ์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 2 คน
6. บรรณารักษ์จากห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย

จำนวน 1 คน

รวมมีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น (ภาคผนวก ข) โดยใน

แบบสอบถามดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. คุณวุฒิของบรรณารักษ์ที่ให้สัมภาษณ์
2. ระยะเวลาปฏิบัติงานในห้องสมุดของบรรณารักษ์
3. ระยะเวลาที่ทำหน้าที่ทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย
4. ปัญหาของบรรณารักษ์ในการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์
5. หนังสือหัวเรื่องที่บรรณารักษ์ใช้เป็นหลักในการให้หัวเรื่องภาษาไทยในสาขา

สถาปัตยกรรมศาสตร์

6. หนังสือที่บรรณารักษ์ใช้ประกอบการให้หัวเรื่องภาษาไทยในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์

เช่น LCSH Sears List of Subject Headings พจนานุกรม ฯลฯ

7. ปัญหาในการใช้หัวเรื่องทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์จากหนังสือหัวเรื่องภาษาไทย 3 เล่ม ได้แก่ หนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย" หนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์" และหนังสือ "หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของคณะกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา"

8. วิธีการเพิ่มหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ขึ้นใช้เองของบรรณารักษ์

9. ปัญหาในการเพิ่มเติมหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ขึ้นใช้เองของบรรณารักษ์

10. อัตราการเพิ่มหัวเรื่องภาษาไทยในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ของห้องสมุดที่ทำการสำรวจ

11. ข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์ในการปรับปรุงหัวเรื่องภาษาไทยในสาขา

สถาปัตยกรรมศาสตร์

ในการสร้างแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ลักษณะแบบสอบถามบางส่วนจากงานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว ได้แก่ งานวิจัยของदाराररรม เจียมเพิ่มพูนและงานวิจัยของบุณษาพร ปานดิษฐ์ เมื่อกำหนดเนื้อหาของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้นำไปทำการทดสอบก่อน (pre-test) กับบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการภาษาไทยจากหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คนและบรรณารักษ์จากห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ห้องสมุดคณะศิลปกรรม และห้องสมุดสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ละ 1 คน รวม 5 คนระหว่างวันที่ 15-19 ตุลาคม 2533 จากนั้น 1 สัปดาห์จึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามนำมาตรวจแก้ไขให้คำถามมีความครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเพื่อประกอบการสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์บรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการภาษาไทยในห้องสมุดที่ทำการสำรวจแต่ละแห่งด้วยตนเองทั้งหมด 12 คนระหว่างวันที่ 8-16 พฤศจิกายน 2533 โดยมีการติดต่อนัดหมายล่วงหน้า ดังนั้นจึงสามารถติดตามสัมภาษณ์บรรณารักษ์ได้ครบจำนวนที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แยกแยะความถี่ของข้อมูลทุกรายการ
2. จัดลำดับจำนวนห้องสมุด
3. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ของบรรณารักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย